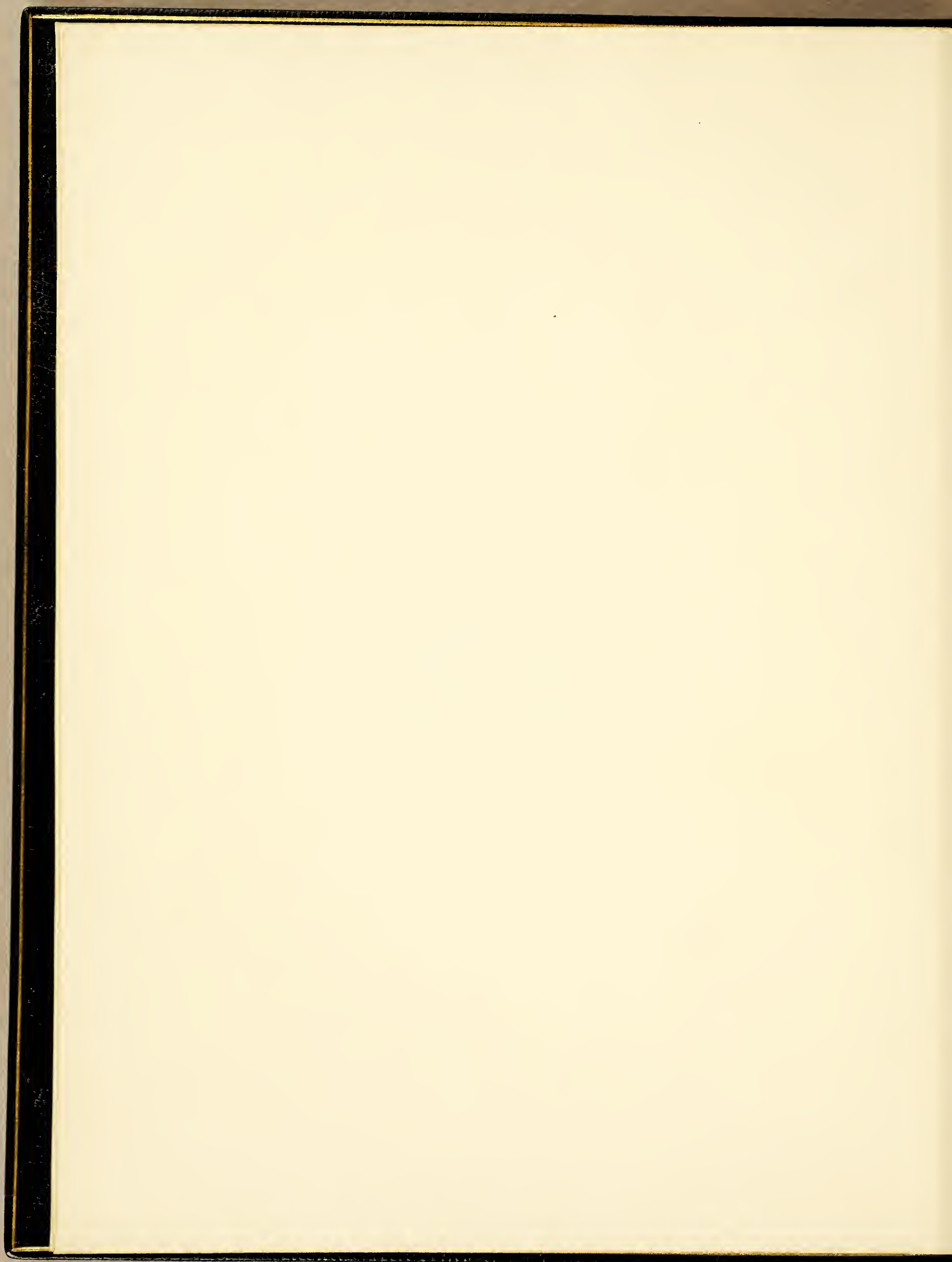

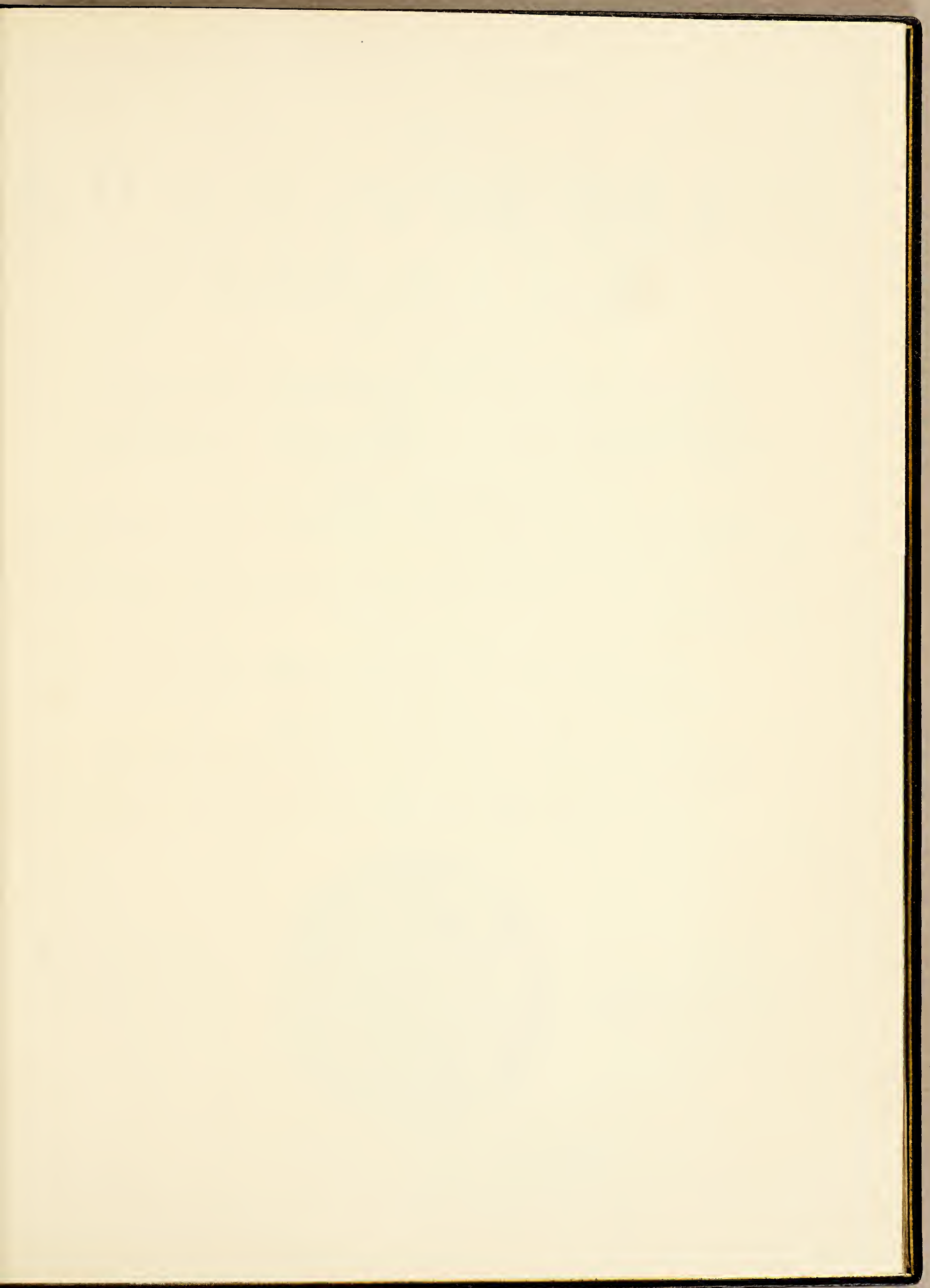

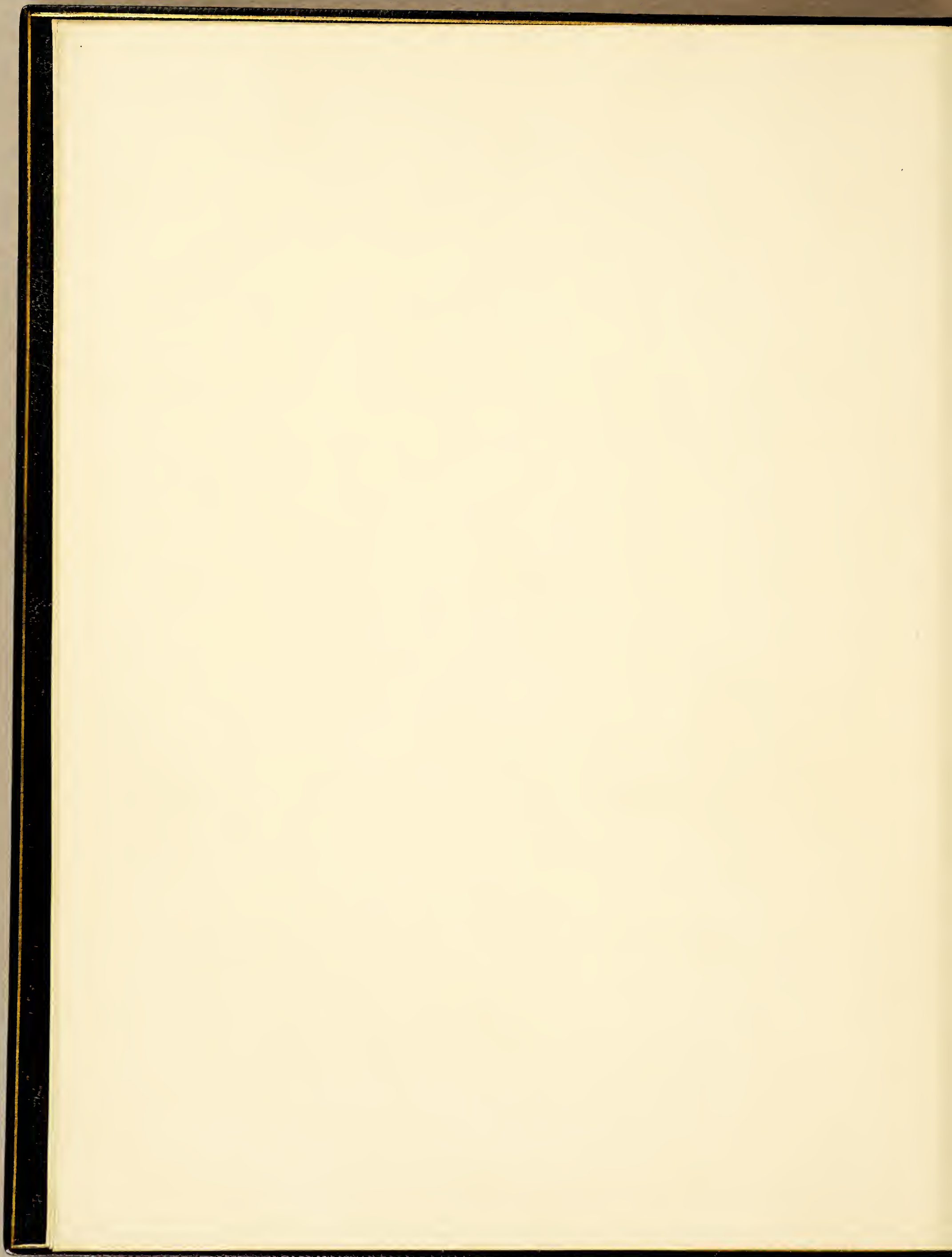

John Carter Brown
Library
Brown University

P R A C T I I C K E

van den

SP A E N S C H E N
A E S - S A C K :

Aen-geveesen

Op de Veroveringe, en Victorie van den
Loffelijcken, Voorsienighen, Manlijck-hertighen

Heer Generael

PIETER PIETÉRSZ. HEYN.

Met By-voeginghe van noodighe Poëtische 'tSamen-spraecke;

Ende

Aerdige Rijn-Vyeren, en VVellekomsten.

M I T S G A D E R S

Eenighe Treur-Versen op het droevich ongheluck des

CONINCKL: M: van BOHEMEN.

Let op het spel;
En wachtje wel:

Want loos bedroch
Dat guychelt noch.

I N 's G R A V E N H A G E,

Gedruckt in't Jaer ons Heeren 1629.

Prov. Cap. 11. 9.

*Door de mondt des Huychelaers vvert sijn naesten verdorven: doch de Recht-
veerdige merckent, ende vverden verlost.*

Siet! Vrienden van het Landt; Siet vreemde Bondt-genooten,
Wie ons, en uws-gelijck soeckt uyt den nest te stooten!
Siet om; ey lieve, siet! wie valschelijcken speelt;
Beveynsdelijcken praet; onhebbelijcken deelt.
De Spanjaert slacht den Aep, en leert de Werelt troeven,
En wintet meeste spel door schoppen, aes, en boeven;
Vry-landers letter op, 'tis ydel-guychel-schijn!
Het Hooft is vol Bedroch, de Staert is vol Fenijn.

Prov. Cap. 16. 18.

*Wie te gronde gaen sal, die vvert te voren stout: Een hooveerdigh ende
stout gemoet koemt voor den valke.*

T'SAMEN-SPRAECKE,
 Tusschen *Memorie*, en *Vrye-maet*; op de
 vertooninge van desen
SPAENSCHEN AES-SACK.

*Ha pas, en vveder pas, gelooft al vvatje siet;
 Die van de Kunste vweet, beschaemt sijn meester niet.*

N. 31

Memorie.

a) Vrye
Neder-
landtſche
ſegen-rijc-
ke ende
wijt-ſtreck-
kende
Zee-vaert.

VRYE maet (^a) die met u ſeylen
Loopt de VVreelt omme-peylen,
En door-snuffelt meenigh Landt;
En beankert ſtroom, en ſtrandt.

Siet! ick heb u vvat te ſeggen:

VVilt mijn Reden niet verleggen;
Volght de Plicht van heuſſche lien;
Dat is: Hooren, ſvviygen, ſien.

Vrye.

Beſte-vaar, wat ſelje kalle?
Lusje nouw althans te malle;
Laat ons hier by deuſe klucht,
Maake niet te veul gerucht.

(b) Spaen-
ſche
hoog-
moedig-
heyt, en
liſtigh be-
drijf.

Deuſe (^b) Ioncker, miſſen Tasje,
Is ien leép, en vinnigh Gasje;
Deuſen Gauwert, deuſen Valck,
Is ien heel-deur-ſlepen ſchalck.

Siet! hoe mottigh ſtaet ſen hoetje,
Mit ſen kraagh, en al ſen goetje;

Op de Spaanen tits, en toy,

Staatet mierelijcke-moy:

En daar by, ſoo kan hy kunſten,

Om te krijgen ſchijne-gunſten,

Van die gaaren ſien het kruyt

Datmen hiet ien ſpaanſe kluyt.

Deuſen nieuwen Ionckers ſtockje

Is ien oor, en oogen-lockje;

Waar het hardt, of ſafjes ſtrijckt,

't Lijckent ſtracks beſuckt berijckt.

Memorie.

Kijcker, laet u vvacker oogen
Door geen spelen zijn bedrogen;
Laet geen vvijfjes licht-geloof
Dy al hoorend' maken doof.

Vrye.

Hola! man, ick houwme wacker.

Memorie.

VVeest voorsichtich Vrye-macker;
Luystert na geen quaden Raet;
Siet met vvie ghy omme-gaet.

Vrye.

Ick verkeer by luy mit eere;
Dreeg ick schippers slechte kleere,
Evenwel, ick ben ien gast
Die recht op sijn (°) Meesters past.

Memorie.

Lieve maet, en Vrye-Lander,
Nu vvyt t'samen by malkander
Moeten spreken; Luystert dan,
VVat de Spanjaert spelen kan.
Hebjet noyt, en recht gevveten,
Hoe tyrannich hy (vermeten)
Veel onnoosel schapen-bloet
Heeft ontlevendt, en ontgoet?

Vrye.

Iaa voorseecker, 'khebt 'e lese;
Sou het oock wel loofbaar wese

(c) E: Ho:
Mo: Hee-
ren Staten
Generael;
Doorl:
P R I N S
van Oran-
jen, en
d'E: Hee-
ren de Be-
wint-heb-
beren der
West-In-
dische
Compan-
gie in dese
Provin-
cien.

N. 31

(d) Onse
Ouders
heugent,
ende heb-
ben de
spaensche
practijcke
gesmackt.

Docht ick ; maar, het is bevraaght
An mijn Besje (^d) ouwt bedaaght,
Die het op heur duympjen wiste,
„ (Rechte waerheyt noyt en miste)
Van het Spaanse Roof-gewelt,
Dat ons noch soo lijdigh quelt !

Memorie.

Och Peru, en Nederlanden
Heugen van het vrogen, branden !
En veel snood en loos verraet !
Als mijn noch te vooren staet ;
Hoe (^e) den Prince van Oranjen
Is door-schoten. VVe dan Spanjen !
Dat oock (^f) Engelandt beloert !
En veel Koninck-rijcken roert !

(e) Anno
1584.
wert den
Doorl:
Willem
Prins van
Oranjen
te Delft
vermoort.

(f) Anno
1588.
in Mey;
quam de
groote
spaensche
Vloot om
Engelandt
te over-
weldigen;
doch is
mis-luckt.

Anno
1605.
den 27.
Ianuarij,
is het
spaensche
schendich
pulver-
verraet in
Engelandt
ontdeckt.

Vrye.

Laat me noch ien lutje spreecken,
(Sonder al jouw re'en te breecken)
Ick moet iensjes wat om 't jock
Roere van de Gouwe stock.

Memorie.

Jonge man, zijt dit gedachtich ;
O de Stock is vvonder krachtich !
VVant sy buyght, en breeckt, en maect,
VVaerse streelt, of reyckt, of raect.
Zijdy stout, en sonder vreesse ?

Vrye.

Hey ! wat souw ick anders wese ;
'kHeb mijn vaartjes-vaar sijn hart,
En ien kop ghelijck ien bart,

Mit twee vuyften stijff as stienen;
Oock ien paar, lijk staale bienen;
Siet! al waar ick set mijn voet,
Ruymtet, of het kostet bloet.

Memorie.

Vryer, seggen eens voorseecker,

Vrye.

Wat soude wesen ouwen spreecker?

Memorie.

*Of ghy met de Schepen mee
Zijt ghekomen uyt de Zee?
Dese daghen hoord' ick blasen,
En 't Geschut-gedonder rasen;
Blyfchap was by yder een,
Alle man stont op de been
Om te hooren, om te vrighen
Wie den Spanjaert kon verjaghen
Met voorfichticheyt en trou,
Dat hy leyt in grooten rou.*

Vrye.

Siet! ick ben ien van de gasten,
Die gheweun sijn toe te tasten,
Om te krijghen wil en wens,
Of wat slaaghen op de pens.
Wy, (g) Matroosen, zijn gien vluchters,
Kreuckers, bevers, vreesers, suchters;
'kSweerje by mijn ruyge muts;
Winnen, of mit eere bluts.

(g) Hol-
lantfche
en Zeeuw-
fche stou-
ticheyt
van het
scheeps-
volck.

Maar

Maar byloo, en 'tfeelder-weeke,
By de sticken ist 'e bleeke ;
By de kostelijcke Waar
Moetjet looven alle-gaar.
Laat de Spaansen speulder lincken,
Mit sen Aapje loere-quincken ;
Laat hy nouw gaan after Langdt,
Mit sen leege Tas, en hangdt,
By de gelde-loofse Papen,
Om ien Muysters-pay te rapen :
Maar, de Kloosters seggen : Heer,
Wy jouw geven ? brengt ons meer.
'Tis veul beter by de boeren
Dwinge-bedel-klap te roeren ;
Boeren nimmermeer verstaan
Waar ien Heer kan leegh op gaan.
Als *Maraan* niet meer int Westen
Eygendommen heyt ten besten,
Wat felt wesen mit de quant,
Raackt hy tot sijn ouwe stant ?

Memorie.

*God den VVreecker der Tyrannen,
Kan rechtveerdigh buyten bannen,
Alle die sijn Majestejt
Quetsen met onrechtigheyt.
Denckt, vvie andre vvil verdrijven,
Selden kan hy vast bekliven !
» VVie met valsche maten meet ;
» VVederom ontfangt hy leet.
VVil ons God noch lange jaren
In dees Vrye-Landen sparen ;*

*Soo mocht veel het Guychel-spoock
Druiven als een lossen roock.*

Vrye.

Ouwe man, dat waar ien story!
Iaa, mit recht, je bent *Memory*!
'kHoor, je weet 'tgheen voor en naar
Was, of wort noch openbaar.

Memorie.

*Datjet vveet, ten is geen vvonder!
Elcken dach leert ons bysonder;
Niemandt vveet van kans of keer,
Als den aller-opper-Heer.*

Vrye.

Onse keer is wel 'e valle;
(^h) *CUBA* leydt als nietmendalle;
CUBA is nouw meest ontbloot
Van de Gouwd', en sulver Vloot.

Memorie.

Laet (ⁱ) *Toledo boos, en bange,
Stadich, en vergeefs verlange;
Laet Valence, Portugael
Treuren langh, en blijve kael.*
Laet de (^k) *Over-Heerde Landen
Met de Pauselijcke Banden
Sluyten Stroom, en Schans, en Stee.*

Vrye.

Niement sluyt ons *Goede-Ree*;
Daar den over-grooten seghen
In komt vlotten, as ien reghen;

B

(h) De
Heer Ge-
nerael
P.P. Heyn
heeft op
den 9.
Septemb:
1628,
de rijke
Vloot
verneftelt
voor het
Eylandt
C V B A.

(i) Veel
benauthen
den in
Hispanien
ontfaen-
de, over
haer ver-
lies vande
Vlooten,
in West-
Indien; als
in andere
plaetsen.

(k) Alift
dat de
Spaensche
Provincië
de stroo-
men kon-
nen sluy-
ten, soo
blijven
dese ver-
eenichde
Landen
niet beslo-
ten, nade-
mael de
ruyme
vrye Zee,
ende alle
Havenen
open staë.

30 31
Daar

Daar, ons, door en ebb', en vloet,
Komt of uyt, of in veul Goet;
Daar den Heldt van Dellifs-haven
Quam as Puyck, en Roem van Braven;
'kMeen den vromen Capiteyn,
Onsen Grooten Pieter Heyn.

Memorie.

Vrye, Dienaer van de Grooten,
Die vol seghen is ghegoten;
(Naedemael het alles voort
Van den Hemel uyt-ghestort;)
Soo laet vry in dijn ghedachten
Over-daghen, over-nachten:
Dat een Schipper, of Soldaet,
Al sijn macht in God bestaet.
Meendy Eer, en meer te soecken,
Door u veerdigh lichte vloecken?
Vintmen staegh met stoutigheyt?
Neen, het is door vvijs beleyt.

Vrye.

Ist niet beter kloock en hangdigh,
As allien te zijn verstantdigh?
Benne gaauwe luydtjes dom?
Hoor; se buyghen recht en krom:
Swabbers, Vorste-baly-ruymers,
Ky-uyt-wachters, Soppe-schuymers,
Maerste-klimmers, Stier-mans-knecht,
Angder Boots-luy, hoogh en slecht;
Seyl-uyt-reevers, Roere-stierders,
Vlag-ontwinders, Schoote-vierders,
Schut-bewaarders, die het kruyt
't len gat in, en 't angder uyt

Laate vlamme, laate roocke
 Deur puff-bulder-smoore-smoocke,
 Dat de lieve soete lucht,
 En het soute water sucht!
 Reeckent iens, wat souw het baaten,
 Soo wy, maats, al stille saaten?
 » Vriendt, men seydt; ien vlugge Kraey
 » Krijght meer as de Pape-gay.
 Hadd' ons *Heyn* niet wijt 'e vloge,
Spanjen waar dus niet bedroge!
 Daarom, seg ick, ouwe vaar,
 » Toesien baart Gelock, niet waar?

Memorie.

Jae, voorsichtich, en recht vaerdigh,
Houd' ick alle bey eervvaerdigh;
 » *VVie voor rechte saecken strijt*
 » *Die verkloecht, al raect hy quijt.*
Och! in ons nu leste jaren, (1)
Hebben vvy in bitter-baren
Om-ghetobbelt, op ghenae!

Vrye.

'kLooft soo waar as ick hier stae.
 Wel an, 't gaat noch sulcke gange;
 „ d'Eene streeft, en d'aar siet bange;
 » Alle dinghen heyt sen keer;
 » Na wat sturmens komt moy-weer.
 Kijck! al staa ick hier wat mackjes,
 Mit de hangden in de sackjes,
 En ien Vrijster by mijn lijf;
 Ick ben *Vry*, en sonder wijf.

(1) Anno
 1618.
 ende die
 aenvol-
 gende Iarē
 tot heden
 toe is ken-
 baer, wat
 in Duyts-
 landt, en
 andere
 plaetsen is
 voor-ghe-
 komen, en
 wat voor
 swariche-
 den datter
 zijn door
 spaensche
 practijckē
 te weegh
 gebracht.

Vaarent-volckje dient gien flommer;
» 'tGoetje maackt te veul bekommer,
» En baart sorg, en nijdt daar by!
Maar ick houwme kleyn, en vry.

Memorie.

Vrye-maat, vvy sullen scheyen;
God vvil u, en my gheleyen,
Door sijn aller-sterckste handt.
Vaert vvel, voor ons Vaderlandt.

Vrye.

Beste-vaar, vergeeft mijn rondtheyt,
'kSel ien vaan op jouw ghesondtheyt
Licken, asset maande-gelt
Wort an aar, en mijn 'e telt;
'kSegje dan, Gadieuw *Memory*.
In het (^m) *Haagjen* ist *Victory*!
Al de kloeken bommen luyd':
Laat weer Rijckdom kommen uyt;
Kinders, maagden, mannen, vrouwen
Queelen 'tdeuntje van Nassouwen;
Eel-luy, burger, schipper, boer,
't Isser all' in Bly-geroer!
Alle monden loopen roemen:
Daar is Prijs, en sel noch koemen.
O! (ⁿ) daar is nouw by der handt,
Om te vichten op het Landt.
Laat Duyn-kerckers, heye-stroopers,
Boere-plaaghers, over-loopers
Blijven binnen boort, en wal,
Of se raacken tot ien val.

(m) Groote Vreugde-Teekenen, in alle de Steden vā onse vrye, eendrachtighe, machtige Nederlandē bewesē, over de aen-gekomen veroverde kostelijke Vloot, van den Manhaft: P. Heyn.

(n) God loff! dat ons nu uyt de Zee komt drijven de middelen, om te Lāde de spaensche te wederstaen.

Hier mé wil ick nouw vertrecken,
En mijn tong met lippen decken;
Over-denckt mijn los ghekall;
Sluytet niet, segt *vy*: 't is mall.

P: A: P:

Prov: Cap: 9. vers: 10.

*Een Stadt verheught haer, vvanneert den Rechtvaerdigen vvel gaet: ende
vvanneer de Godloosen om-komen, salmen vrolijk zijn.*

GESANGH,
op dese gelegentheynt van 't *Victory-vieren-vreught*;

Stemme: *l'Orangée.*

I.

VRY-landers, weest verblijdt
In desen laetsten tijdt;
Nu dattet lieve soet geluck
Komt drijven boven quael, en druck;
Wilt loven, en prijsen, nu in't geheel,
Met open hert en keel,
Bysonder; dit wonder:
Het welcke God u heden geeft ten deel.

II.

Verheughde vrome lien,
Laet nu, en naemaels sien,
Hoe danckbaer datje wesen moet,
Voor dese Prijs, en ander goet;
Die *Pieter Heyn* voor ons nu heeft gemijnt;
Siet! alst met waerheyt schijnt,
Hoe lijdigh, en nijdich
Toledo leyt en mijmert, knort, en grijnt.

N° 31

I I I.

'tHooveerdich Spanjen sucht;
 En is geheel beducht,
 Hoe dattet voort sijn Heerschappy,
 En snoode Guychel-speelery
 Sal draeyen, en keeren, noch ommetom;
 Of slincks, of rechts, of krom.
 Sijn krachten ontmachten;
 „ Het daelt gemeenlijck wat te hooge klom.

I V.

'tVerheerde Pausche-landt
 Is sonder lust en pant,
 Om dat voor *Cuba* groote vracht
 Is sonder slach, of stoot verkracht.
 Het dreygen moet vreesen; Hoogmoedichey
 Gaet nu in lijdsaemhey
 Verkeere! en leere
 Verstaen hoe alle dingen wend' en sচেয়.

V.

Moordadichey, en list,
 Verraet, en alle twist,
 Wert in Hispanjen uyt-gebroot:
 Waer over meenigh klagen moet!
 En roepen altijd niet als wraeck, en smaet;
 Door't heugen vande daet!
 Veel menschen, die wenschen
 Dat God vergelt met recht onrechtich quaet.

V I.

Verdruckte Vorsten, fiet
 Wat alle daegh geschiet!
 O, laet u oogen open gaen!
 Wilt handen aen de saecke slaen.
Eendrachtich maect *machtich*, alsomen seyt;
 Den Padt wort staech bereyt;
 Veel Scheepen wech sleepen
 De grootse glans van Spaensche Majesteit.

V I I.

Hoogh-Eed'le Mogentheyd,
Vry, en vol wijs beleyt.
 Doorluchtich *Prins,* vol loff, en eer!
 Bescherm ons *Landen* meer en meer;
 Laet varen, en draven in't vrye velt,
 Voortaen noch meenich Helt.
 Wint Steden, met reden:
 'tIs noodich datmen *Spanjen* temt, en quelt.

V I I I.

Matroofen, maeckje ree,
 Door-kruyft de *vrye Zee*;
 Naer Ooft, en West, om rijke schat;
 Maeckt datje *Spanjen* meer ontvat;
 Dan salmen weer roepen met bly-gelaet:
 Zijt wel-kom *Vrye-maet*.
 En tieren, en vieren
 Weerom in elcke Stadt, en blye straet.

I X.

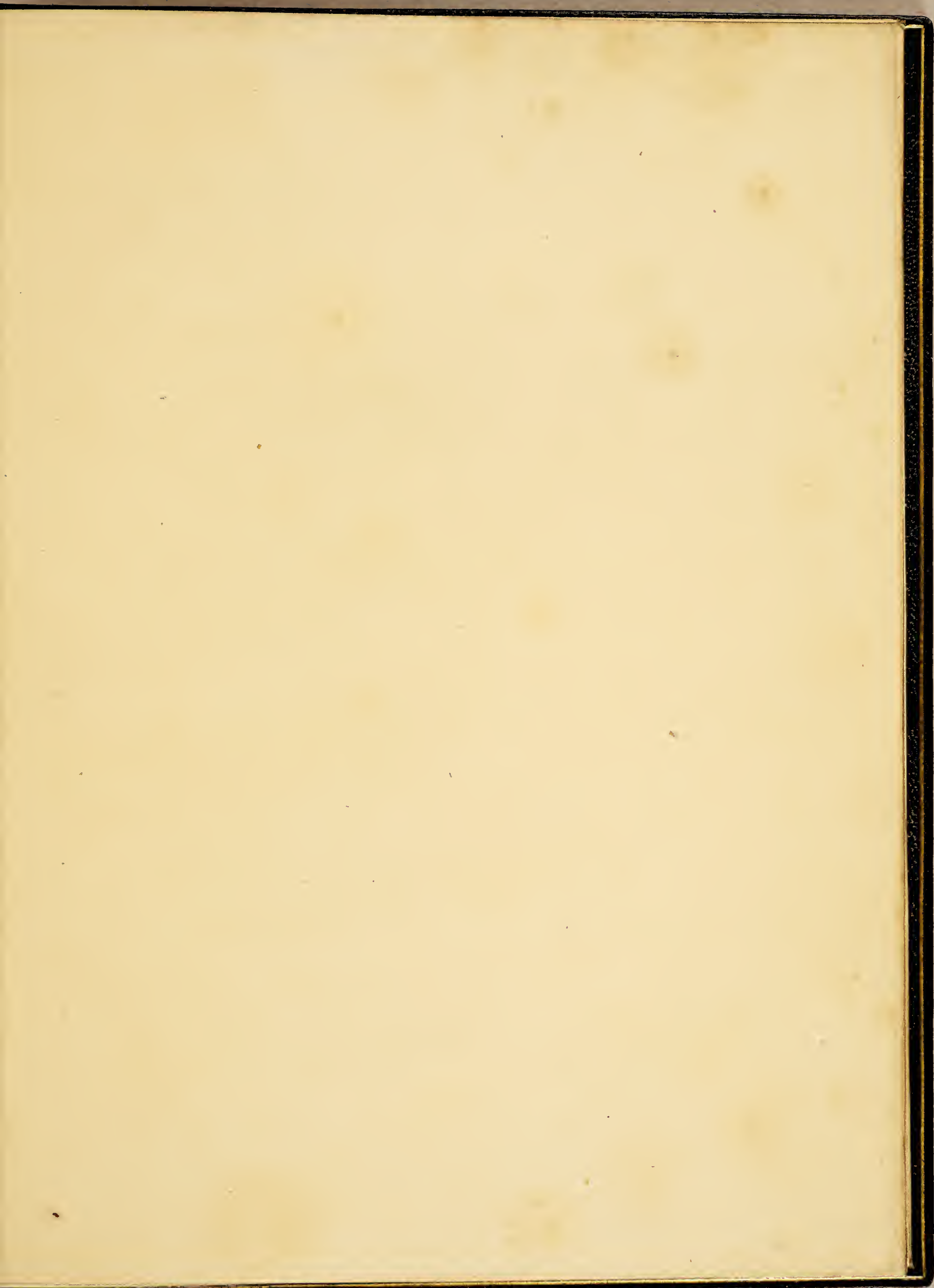
Trompetten, keel-gefanck,
 En Klocken klinck-geklanck;
 Het Bomme-boffe-klater-kruyt,
 Dat van 't Geschut komt brommen uyt,
 Sal weder-galmen door t'ruym inde lucht,
 Vol dubbel-vreuchde-vrucht!
 En singen, en springen;
 „ By vrolickheyd en past doch geen gesucht.

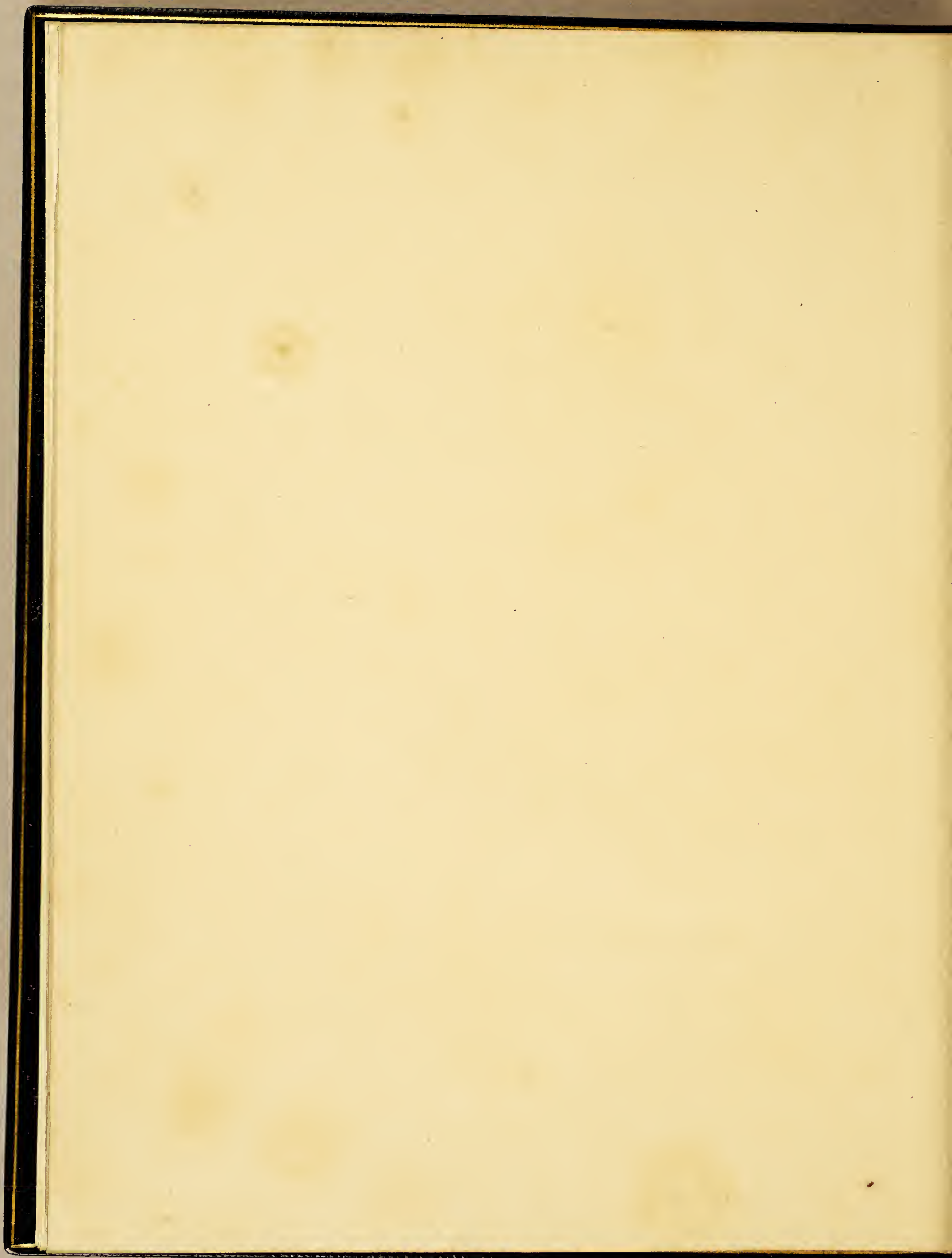
X.

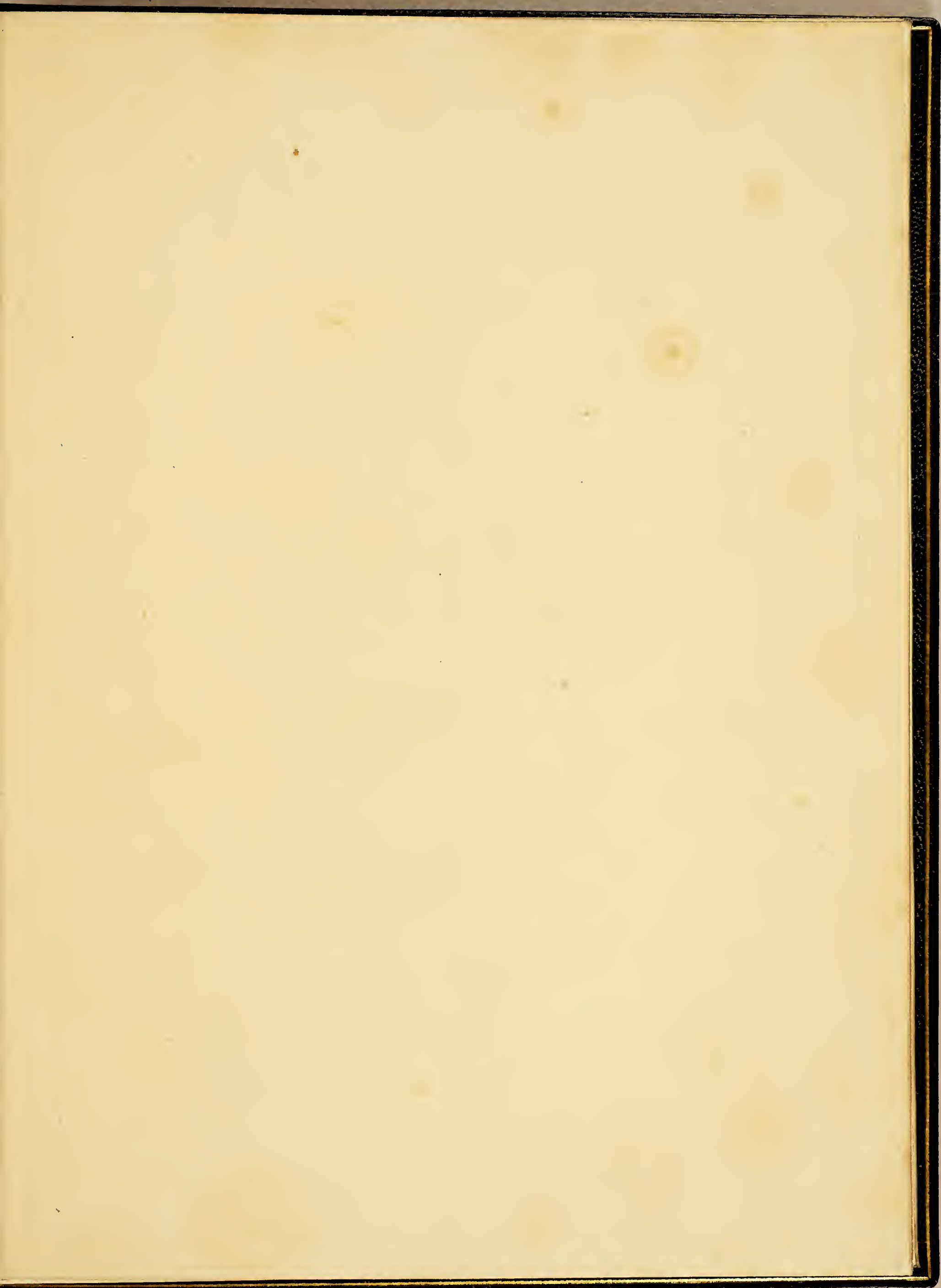
Befegend' Werelts-Roem!
 En Aller-luyfter-bloem;
 Ghy laeghste Landen blijft verhooght;
 O, Puyck van watter wort be-ooght!
 Laet van u verbreyden de goede faem
 Alomme soo bequaem,
 Dat monden verkonden
 Dijn *vrye* Staet, en over-grooten Naem.

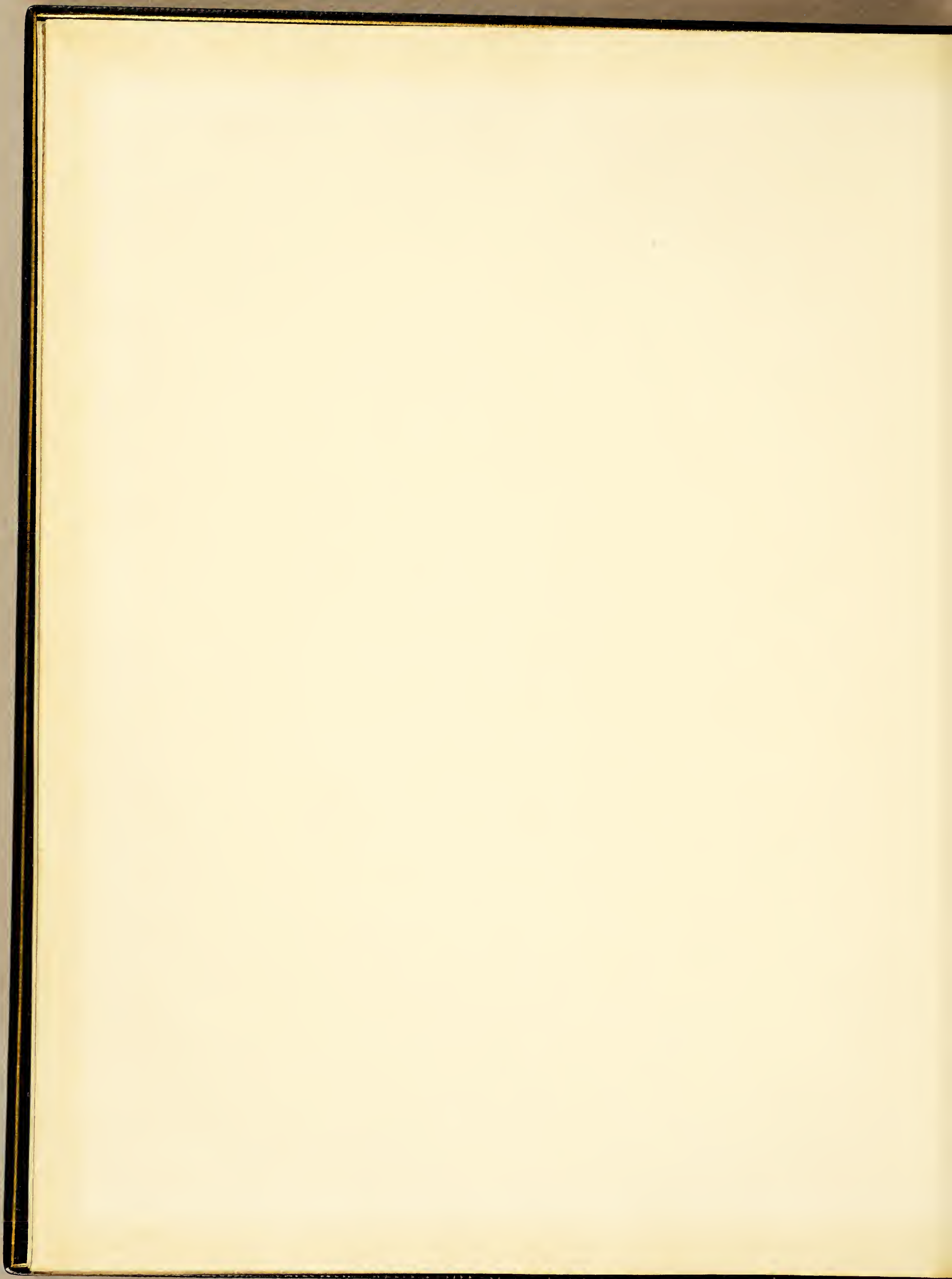
Druck om geluck.

65-119
Dec 1964
Maggs.

F629

P 295 v 1

